

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII
СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL FOR PREVENTING AND ELIMINATING DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

IANUARIE -MARTIE

2022

BULETIN INFORMATIV

CUPRINS

Studiul privind percepțiile și atitudinile populației față de egalitate

Situația privind fenomenul nediscriminării în Republica Moldova în anul 2021

Întâlnirea oficială a președintelui Consiliului cu ambasadorul britanic

Zile internaționale

Apel public privind încetarea discursului xenofob

Jurisprudența Consiliului

Studiul privind percepțiile și atitudinile populației față de egalitate

Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, în parteneriat cu Consiliul European, în anul 2021, au efectuat un nou studiu privind percepțiile și atitudinile populației față de egalitate.

Studiul a urmărit măsurarea distanței sociale manifestate de respondenți față de reprezentanții grupurilor vulnerabile marginalizate din Republica Moldova, precum și studierea stereotipurilor existente în societate față de reprezentanții acestor grupuri.

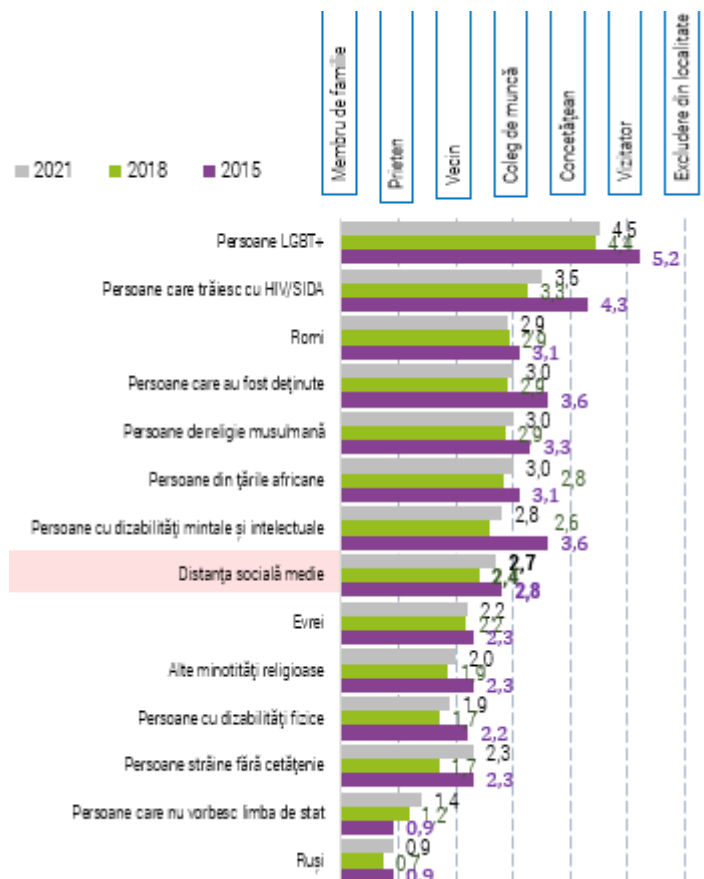
Unul dintre cei mai importanți indicatori obținuți în cadrul studiului este indicele distanței sociale (IDS) care presupune nivelul de acceptare al unor grupuri de persoane.

Din totalul respondenților, doar 5,8% ar accepta în calitate de membru de familie, reprezentanți din grupurile minoritare. În același timp, 4,2% dintre participanții la sondaj ar expulza din țară reprezentanții tuturor grupurilor minoritare menționate în sondaj. Indicele mediu de distanță socială față de grupurile minoritare a înregistrat valoarea 2,66 (din maxim 6 posibile), ceea ce ar însemna, în general, că cetățenii Republicii Moldova ar accepta reprezentanții grupurilor minoritare drept colegi.

Grupurile acceptate în cea mai scăzută măsură sunt reprezentate de persoanele LGBT+ (IDS = 4,5), persoanele care trăiesc cu HIV (IDS = 3,5) și persoanele care au fost deținute (IDS = 3,1).

În medie, respondenții ar prefera ca persoanelor LGBT+ să le fie acord cel mult statutul de vizitator. Dintre grupurile minoritare intervievate, refugiații (IDS mediu = 1,31) par a fi cei mai toleranți, urmați fiind de persoanele atei/agnostici (IDS mediu = 1,89). Persoanele cu dizabilități (IDS mediu = 2,67) și etnicii bulgari (IDS mediu = 2,70) sunt mai puțin toleranți și au înregistrat valori ale IDS mai mari decât media înregistrată în studiul național (IDS = 2,66). Grupurile minoritare s-au dovedit a fi extrem de intolerante la adresa persoanelor LGBT+, excepție făcând doar refugiații și persoanele atee/agnostici; persoanele de etnie romă (IDS = 5,6), bulgarii (IDS = 5,1) și găgăuzii (IDS = 5,0), în general, ar exclude sau ar accepta cel mult statutul de vizitator pentru persoanele LGBT+.

Deși Studiul demonstrează valori sporite de intoleranță față de diferite grupuri minoritare, discriminarea ca și fenomen social este abia pe locul zece în rândul celor mai importante probleme cu care se confruntă la moment țara noastră, în topul primelor trei fiind pensiile și salariile mici, creșterea prețurilor și nivelul înalt al corupției.

Situația privind fenomenul nediscriminării în Republica Moldova în anul 2021

În anul 2021, plângerile pe marginea unor presupuse cazuri de discriminare, parvenite la Consiliu au continuat să crească în comparație cu anii precedenți, ajungând la cifra de 310, fiind înregistrate și 2 autosesizări inițiate de membrii Consiliului. Deși numărul adresărilor a crescut, se atestă o scădere cu 33% a deciziilor de constatare a discriminării.

Faptele de discriminare au avut loc în baza criteriilor de: limbă – în 19,6%, sex/gen – în 15,7, origine etnică – în 11,8%, dizabilitatea – 7,8%, urmate de apartenența politică – 5,9%, convingeri religioase – în 5,9%, opinia, orientarea sexuală și vârsta în câte 3,9% din decizii, statutul de pensionar, statutul social și statutul procesual în câte 2% din decizii. În 15,7% din decizii au fost invocate alte criterii decât cele menționate mai sus.

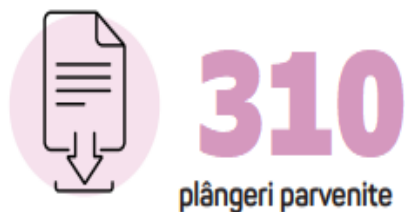
Domeniile în care frecvent au loc faptele de discriminare sunt: câmpul muncii, lezarea demnității umane, acces la bunuri și servicii disponibile publicului, urmate de justiție, educație și alte domenii.

Lezarea demnității constituie domeniul cu cele mai multe decizii de constatare adoptate de Consiliu în anul 2021. Evidențierea originii etnice, în context negativ, în articolele din presă și emisiuni TV este una din principalele probleme identificate în acest domeniu. Tot aici se înscriu aspecte privind discursul instigator la discriminarea femeilor în politică; mesajul instigator față de persoanele LGBT+; afirmații rasiste din partea persoanelor influente, limbajul instigator față de persoanele cu tulburări din spectrul autismului și producerea și distribuirea publicității sexiste.

Câmpul muncii este domeniul căruia îi revine 23,5 % din totalul deciziilor de constatare emise în anul 2021. Aspectele invocate în plângerile ce vizează câmpului muncii se referă la: cerințele discriminatorii la încadrarea în muncă; încheierea neîntemeiată a contractelor de muncă pe perioadă determinată; hărțuirea în relațiile de muncă, remunerarea inegală și obstrucționarea activității organizației sindicale alternative.

Discriminarea în acces la bunuri și servicii disponibile publicului atinge 18% în totalul deciziilor de constatare emise de către Consiliu.

Activitățile de instruire realizate în perioada de raportare, au cuprins un număr mai mare de participanți comparativ cu anii precedenți. Per total, 1511 persoane au fost instruite la subiecte ce țin de prevenirea și combaterea discriminării, peste 1000 dintre ele fiind angajați ai Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Vizita ambasadorului britanic Steven Fisher la Consiliu

Președintele Consiliului Ian Feldman, a avut o întâlnire cu Ambasadorul Marii Britanii la Chișinău, Steven Fisher. Ambasadorul a manifestat interes pentru a cunoaște situația privind fenomenul nediscriminării, percepția și atitudinea populației față de anumite grupurile vulnerabile, dar și, în general, despre respectarea drepturilor omului în Republica Moldova, prin prisma activității Consiliului.

În prezentarea sa, președintele Consiliului a expus cele mai importante aspecte ce țin de activitatea instituției, în special, referindu-se la domeniile în care frecvent sunt constatate încălcări ale dreptului la egalitate și nediscriminare, evidențiind care sunt grupurile vulnerabile și criteriile în baza cărora au loc faptele de discriminare.

În cadrul întâlnirii, președintele Consiliului a primit invitația din partea Ambasadorului de a participa la Conferința globală pentru drepturile persoanelor LGBT+ „Safe to Be Me”, care va avea loc la Londra în perioada 29 iunie – 1 iulie 2022. Conferința va reuni state, reprezentanți ai societății civile, activiști și alte părți interesate, pentru a lua măsuri concrete care să protejeze persoanele LGBT+ și să sprijine apărătorii drepturilor omului.

Zile internaționale

27 IANUARIE – Ziua de comemorare a victimelor holocaustului

11 FEBRUARIE – Ziua fetelor și femeilor în știință

1 MARTIE – Ziua zero discriminare

8 MARTIE – Ziua femeilor

21 MARTIE – Ziua pentru eliminarea discriminării rasiale

1 MARTIE – Ziua ZERO DISCRIMINARE

La nivel mondial, se marchează ziua ZERO DISCRIMINARE, inițiată cu scopul de a promova diversitatea, toleranța, incluziunea și de a acționa împreună pentru a combate discriminarea.

În contextul marcării zilei ZERO DISCRIMINARE, Consiliu și-a propus să organizeze o serie de activități de informare a populației privind fenomenul discriminării și consecințele acestuia. Rata mare a plângerilor declarate inadmisibile (61%) a determinat Consiliul să elaboreze cu sprijinul financiar al Oficiului ONU pentru Drepturile Omului Moldova [un set de materiale informative](#) care vin să prezinte și să explice publicului larg toate elementele constitutive ale formelor de discriminare. Totodată, în anul 2022 sunt planificate seminare informative și educative destinate elevilor, cadrelor didactice, precum și altor grupuri identificate, care admit elemente discriminatorii în activitate.

Formele de discriminare

Discriminare directă

- Dna Maria susține că, activând în cadrul unei bănci în funcția de casieră, are un salariu mai mic decât colegul ei, care exercită aceeași funcție.

Discriminare indirectă

- Petiționarul, persoană cu dizabilități de vedere, însoțită de câinele ghid nu a putut procura produse alimentare, din cauza interzicerii accesului în magazin a câinilor.

Discriminare prin asociere

- Petiționara, mamă a unui copil cu dizabilități, susține că angajatorul nu i-a permis să plece în concediu anual plătit în perioada solicitată, în care avea programat un tratament pentru copil. Angajatorul și-a motivat refuzul prin faptul că mama des avea concediu medical.

Hărțuire

- Petiționarul susține că după ce orientarea sa sexuală a devenit cunoscută colegilor de serviciu, aceștia, intenționat, în prezența sa fac glume despre persoanele LGBT+ sau emit remarci cu aluzie la homosexuali, ceea ce îl vizează direct, lezându-i demnitatea.

Instigare la discriminare

- Petiționarul, persoană care se deplasează în scaun rulant afirmă că, la ordinul administratorului, paznicul nu i-a permis accesul într-un local de agrement.

Victimizare

- Petiționara susține că după ce a depus plângere la Consiliu în care a invocat hărțuire pe criteriul de sex din partea angajatorului, situația la serviciu s-a înrăutățit.

Apel public privind încetarea discursului xenofob

În legătură cu apariția, în spațiul informațional, a declarațiilor, comentariilor și opiniilor în adresa refugiaților și reprezentanților diferitor grupuri etnice și lingvistice, Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității și Oficiul Avocatului Poporului vin cu un apel public adresat:

Tuturor persoanelor:

- să nu promoveze mesaje xenofobe sau expresii discriminatorii în adresa refugiaților, minorităților etnice și lingvistice;
- să utilizeze un limbaj respectuos în raport cu persoanele din grupurile vulnerabile;
- să nu distribuie mesaje care îndeamnă la ură sau incită la violență;
- să nu stigmatizeze persoanele afectate și pe membrii familiilor acestora.

Politicienilor și persoanelor publice:

- să nu facă uz de stereotipuri și prejudecăți în exprimările publice și să nu admită discursuri xenofobe și discriminatorii față de refugiați și minoritățile etnice și lingvistice;
- să evite abordarea tematicilor sensibile și să promoveze un discurs public echilibrat, fără a incita la ură sau violență;
- să reacționeze ferm la mesajele xenofobe apărute în spațiul public, în mass-media și în mediul online.

Mass-mediei:

- să nu admită discursuri xenofobe și discriminatorii față de refugiați și minoritățile etnice și lingvistice;
- să utilizeze un limbaj care să promoveze incluziunea tuturor grupurilor în societate;
- să reflecte, în mod responsabil, cu explicațiile cuvenite și cu reflecții critice subiectele sensibile care vizează un anumit grup, pentru a evita stigmatizarea acestora.

Jurisprudența Consiliului

Consiliul a recomandat unui canal media să excludă din reportajele plasate în spațiul online sintagmele discriminatorii la adresa persoanelor de etnie cecenă

La data de 09 și 11 octombrie 2021, în emisiunea Jurnalul Săptămânii a postului de televiziune Jurnal TV și pe portalul www.jurnaltv.md, au fost plasate informații referitoare la comiterea presupuselor fapte cu caracter infracțional violent de către anumite persoane concrete, despre care se menționează în reportaje, de mai multe ori, că sunt ceceni. În adresa Consiliului a parvenit o plângere în care se invocă instigare la discriminare, or, în opinia părții interesate, evidențierea etniei, în contextul relatărilor despre anumite

Consiliului recomandă modificarea unor acte legislative care să permită participarea persoanelor cu dizabilități, altele decât locomotorii, la ședințele de judecată prin videoconferință

Prevederi din art. 213 și 216 ale Codului de procedură civilă instituie posibilitatea participantului și martorului care nu se poate prezenta la ședința de judecată să solicite a fi audiat prin intermediul videoconferinței. Cazurile în care aceasta poate fi cerută sau dispusă din oficiu sunt: aflarea participantului peste hotare; aflarea în penitenciar; internarea într-o instituție medicală sau dizabilitatea locomotorie.

evenimente sau acțiuni negative, instigă publicul la discriminarea grupului vizat și promovează stereotipurile etnice. Persona interesată menționează că astfel s-a admis un limbaj discriminator pe criteriul de etnie la adresa persoanelor de etnie cecenă. Materialul jurnalistic a fost difuzat la un post de televiziune, fiind posibilă în acest mod vizionarea acestuia de către un cerc nelimitat de persoane. Mai mult, și la momentul actual, reportajele sunt publice pe site-ul www.jurnaltv.md.

Consiliul a reținut drept comportament intenționat accentuarea de către reclamat în cadrul unor reportaje a apartenenței etnice a anumitor persoane într-un context negativ. Consiliul prezumă că efectul acestei acțiuni ar constitui stigmatizarea grupului vizat, perpetuarea prejudecăților negative care persistă în societate și instigă la discriminare și ură interetnică. Consiliul a luat act de faptul că grupul țintit de această acțiune sunt persoanele aparținând etniei cecene. Totodată, Consiliul a notat că impactul reportajelor este unul grav din considerentul că au fost răspândite prin intermediul mijloacelor de informare în masă.

Analizând circumstanțele cauzei, Consiliul a stabilit că faptele constatate reprezintă instigare la discriminare pe criteriul de origine etnică manifestată prin intermediul mijloacelor de informare în masă. Consiliul reamintește, că atunci când este pusă la dispoziția publicului o informație despre un anumit eveniment, aceasta trebuie să evite exprimările care ar putea duce, direct sau indirect, la perpetuarea stereotipurilor, stigmatizarea sau marginalizarea unor persoane sau grupuri de persoane. Consiliul accentuează că utilizarea etniei în contextul descrierii unor evenimente cu conotație negativă nu este altceva decât evidențierea statutului de minoritar în baza originii etnice și servește drept temei pentru luarea deciziilor cu impact disproporționat asupra membrilor comunității minoritare vizate, care nu au nici o legătură cu evenimentele relatate. Evidențierea etniei în reportaje, prin care se aduc la cunoștința publicului anumite fapte negative, contribuie la perpetuarea percepțiilor negative și la generalizări. Astfel, Consiliul conchide că publicarea și difuzarea materialelor în care se menționează etnia într-un context negativ, nu poate fi justificată prin nici un scop legitim într-o societate democratică.

În opinia Consiliului, persoanele cu dizabilitate de vedere, de auz, psihosocială, sau dizabilitate provocată de o afecțiune generală se află în situație comparabilă cu persoanele cu dizabilitate locomotorie sau cele internate într-o instituție medicală, pentru că, în toate cazurile, imposibilitatea de a se prezenta fizic la ședințele de judecată decurge din starea de sănătate a lor. De asemenea, Consiliul menționează că în unele situații particulare, cum ar fi agravarea stării de sănătate a unei persoane cu dizabilitate provocată de boli generale, pandemia, imposibilitatea de a se deplasa din cauza lipsei unei persoane care asistă persoana cu dizabilități, este necesară asigurarea unei accesibilități adecvate, astfel încât persoanele cu dizabilități să își poată exercita efectiv drepturile.

Consiliul constată că persoanele cu dizabilități, din cauza inaccesibilității infrastructurii relevante, locului de trai în mediul rural, nivelului scăzut de venituri precum și a altor împrejurări, nu pot să se prezinte la sediul instanței de judecată pentru a depune mărturiile într-un proces civil și se află într-o poziție defavorabilă, deoarece tratamentul instituit de prevederea normativă, deși este una neutră, dezavantajează aceste persoane.

Consiliul a recomandat modificarea prevederilor **aliniatului (3) al art. 213** prin acomodarea rezonabilă a necesităților tuturor persoanelor cu dizabilități, care au calitate de participant la proces, indiferent de forma de dizabilitate pentru a le oferi posibilitatea de a fi audiați prin videoconferință.

De asemenea, Consiliul a recomandat modificarea prevederilor **aliniatul (1¹) al art. 216**, astfel încât persoanele cu dizabilități – martori într-un proces civil să poată să fie audiați inclusiv de la sediul autorității tutelare, organului de asistență socială sau de la oricare altă entitate care dispune de dotări tehnice corespunzătoare și poate să asigure identificarea martorului, să îi asigure suport persoanei cu necesități psihosociale, precum și să transmită ulterior instanței de judecată declarația privind cunoașterea obligațiilor și răspunderii martorului.